Svenska kyrkan

NATIONELL KUNSKAPSUTVECKLING INOM DET KYRKLIGA KULTURARVET

Riktlinjer och principer för bedömning av ansökningar om kyrkoantikvarisk ersättning till nationella kunskapsutvecklingsprojekt

Uppdaterad 2026-10-21

Svenska kyrkan

NATIONELL KUNSKAPSUTVECKLING INOM DET KYRKLIGA KULTURARVET

Ansökningar om kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) till nationella kunskapsutvecklingsprojekt bereds vid kyrkokansliet under ledning av enheten för kulturarvsstöd. Följande riktlinjer och principer för bedömning riktar sig både till de sökande och till de sakkunniga som granskar och bedömer de inkomna ansökningarna. Svenska kyrkans ambition är att alla steg i beredningsprocessen ska vara kända och möjliga att hitta information om för såväl sökande, sakkunniga som den allmänt intresserade.

Principer för sakkunnigbedömning

- Alla steg i beredningsprocessen ska vara kända för både sökande och sakkunniga.
- Beredningsgruppen ska ha en sammansättning som motsvarar det nationella kunskapsutvecklingsprogrammets sakområden.
- Inför särskilda utlysningar ska instruktioner utformas för vilka bedömningskriterier som ska tillämpas och prioriteras.
- Underlaget för bedömningen ska vara ansökningsblanketten och projektbudgeten som bedöms utifrån de sakkunnigas kompetens.
- Om beredningsgruppen bedömer att det finns behov av expertstöd för att bedöma en enskild ansökan tillfrågas en sakkunnig inom området.
- Bedömningsarbetet ska genomföras med hög integritet.
- All kommunikation mellan sökande och Svenska kyrkan avseende bedömningsprocessen, inklusive på vilka grunder som beslut tas, ska ske via samordnaren på enheten för kulturarvsstöd.

Beredningsprocess

När sista ansökningsdag har passerat granskar enheten för kulturarvsstöd samtliga ansökningar så att ansökningsblanketten och budgeten är fullständigt ifyllda. Vid behov av förtydliganden kontaktas den huvudsökande omgående. Ansökningar som inte uppfyller de formella kraven eller inte är kompletta sorteras bort.

I nästa steg görs vid enheten för kulturarvsstöd en inledande bedömning om ansökan uppfyller villkoren för kyrkoantikvarisk ersättning och därmed är berättigad kyrkoantikvarisk ersättning. Det görs också en bedömning av om ansökan ligger inom ramen för det nationella kunskapsutvecklingsprogrammet för det kyrkliga kulturarvet.

Alla ansökningar som uppfyller de formella kraven och som bedöms vara möjliga att tilldela kyrkoantikvarisk ersättning distribueras till medlemmarna i beredningsgruppen. För varje ansökan ifylls ett särskilt granskningsformulär enskilt av medlemmarna.

Bedömningskriterier

I beredningen bedöms och betygsätts ansökningarna utifrån ett antal baskriterier. Dessa har tagits fram av enheten för kulturarvsstöd i samarbete med beredningsgruppen för nationella kunskapsutvecklingsprojekt. Baskriterierna bygger på målen att den kunskap som utvecklas genom projekten ska

- bidra till en generell eller riktad kunskapsuppbyggnad om de kyrkliga kulturminnena
- ta tillvara och tillgängliggöra kulturhistoriska värden hos de kyrkliga kulturminnena
- ha hög tillämpbarhet för församlingar och pastorat eller stift

- bidra till en bredare samverkan mellan Svenska kyrkan och andra parter inom kulturarvsområdet och samhället i stort.

Utöver baskriterierna kan ytterligare urvalskriterier tillkomma, vilket framgår av aktuell utlysning.

Ett kriterium som bedöms är hur mycket KAE projektet söker i förhållande till medfinansiering. En grundregel är att projektet ska medfinansieras för att erhålla KAE. Enligt *Handbok för kyrkoantikvarisk ersättning 2.0* bör ersättningen stå i proportion till projektets nytta för de delar av det kyrkliga kulturarvet som KAE omfattar. Projekt, eller delar av projekt, som inte motsvarar villkoren för ersättningen, men som kan vara viktiga ur andra perspektiv, ska finansieras med hjälp av andra medel. Detta kriterium bedöms i sista hand, och i förhållande till övriga baskriterier.

Baskriterier för bedömning av förstudier och nya kunskapsutvecklingsprojekt:

- Projektets relevans i förhållande till programmet för kunskapsutveckling och/eller gällande utlysning
- Projektets relevans för Svenska kyrkans arbete med att bevara, använda och utveckla det kyrkliga kulturarvet
- Tillämpbarheten för de förvaltande enheterna
- Vetenskaplig kvalitet
- Sökandes kompetens
- Kommunikationsinsatser
- Genomförbarhet
- Ersättningsnivå

Baskriterier för bedömning av fortsättningsprojekt:

Bedömningskriterierna är desamma som för nya kunskapsutvecklingsprojekt (ovan) med ett tillägg.

- Tidigare resultat

Principer för bedömning av ersättningsnivå

Hög (70% - 95%)
Projektet är angeläget i första hand för de kyrkliga kulturminnena. Det tar tydligt till vara och tillgängliggör de kulturhistoriska värdena hos de kyrkliga kulturminnena. Det bidrar till en långsiktig, strategisk och vetenskapligt grundad kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvsområdet. Tillämpbarheten för de kulturarvsförvaltande enheterna är hög. Projektet bidrar till statens målsättning att kunskapsutvecklingen kring det kyrkliga kulturarvet bör vara en angelägenhet för fler genom ökad samverkan, vilket kan gynna bevarandet, användningen och utvecklingen av det kyrkliga kulturarvet och bidra till ett hållbart samhälle.

Medel (35% - 70%)
Projektet är i lika hög grad angeläget för kulturmiljön och kulturmiljö- och kulturarvsarbetet generellt, eller för andra samhällsintressen, som för det kyrkliga kulturminnena och det kyrkliga kulturarvet . Projektet är angeläget för den kyrkliga verksamheten i lika hög grad som för det kyrkliga kulturarvet och kulturarvsarbetet.

Låg (10% - 35%)
Projektet är angeläget för en kommersiell verksamhet, för vinstdrivande affärsutveckling eller för ett annat samhällsintresse i högre grad än för det kyrkliga kulturarvet. Det finns ett verksamhetsperspektiv i projektet som är intressant för Svenska kyrkan ur verksamhetssynpunkt men som i begränsad grad har bäring på det kyrkliga kulturarvet.

Process för nationella projekt initierade av enheten för kulturarvsstöd

Enheten för fastighets- och kulturarvsstöd följer kontinuerligt utvecklingen inom kulturarvsområdet och gör med stöd av etablerade former för samråd och samarbeten med stiften och den statliga kulturmiljövården bedömningar av Svenska kyrkans behov av kunskapsutveckling. I verksamhetsplaneringen görs en analys av aktuella och angelägna frågor och områden med behov av nationell kunskapsuppbyggnad vilket bland annat kan resultera i särskilda utlysningar. Om prioriterade behov av olika skäl inte tillgodoses eller om det bedöms att nationell nivå är den mest lämpliga utföraren har enheten möjlighet att initiera projekt. Det ställs samma villkor för dessa projekt som på externa och de bedöms efter samma principer. Enheten för fastighets- och kulturarvsstöd ansvarar för den slutgiltiga bedömningen om egeninitierade projekt ska prioriteras eller inte. Kyrkostyrelsen fattar det slutgiltiga beslutet.